

УДК 631.11:005

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Кривобок В.Ю., к. е. н., доцент[©]

Харківської державної зооветеринарної академії

***Анотація.** У статті розглянути теоретичні аспекти циклічного розвитку економіки як невідворотного процесу макроекономічної нестабільності, фази та види економічних циклів, а також регулювання державою економічної кон'юнктури. Також наведені дослідження причин виникнення коливань соціально-економічного розвитку та їх значення для світової економіки загалом, аналіз негативного впливу коливань і шляхи його подолання.*

На селі потрібно створити ефективного власника приватизованих підприємств; здійснити завершення земельної реформи, та ґрунтовну перебудову на цій основі економічних та фінансово-кредитних відносин. Треба здійснити виведення із кризового стану соціальної сфери а також виробити та реалізувати нову енергетичну стратегію, повномасштабної державної програми енергозбереження; стимулювання розвитку малого підприємництва.

Економічна криза має вплив на всі сфери діяльності людини, тому питання щодо визначення її особливостей та шляхів подолання не втрачає своєї актуальності. Кожне суспільство прагне до економічного зростання. Технічний прогрес, швидке збільшення виробничих потужностей та підвищення життєвого рівня є стратегічними напрямками динамічного розвитку економіки кожної країни. Проте довгострокове економічне зростання не завжди є рівномірним. Воно переривається періодами економічної нестабільності, коливаннями у темпах економічного зростання. Вітчизняні товари неконкурентоспроможні як для самої України, так і для інших європейських держав. Для промисловості України характерна її висока енергоємність, а отже, не маючи достатніх власних родовищ нафти й газу, вона залежить від держав - постачальників енергоресурсів. Ситуація ускладнилась особливо після того, як Україна стала платити за нафту й газ реальну ціну.

Негайних перетворень потребувало сільське господарство. Постійно скорочувався обсяг виробленої сільськогосподарської продукції – він складає близько 70 % від рівня 1991 р. Внаслідок неефективності сільське господарство стало одним з головних факторів розкручування інфляційної спіралі. Поглибилася диспропорція між цінами на сільськогосподарську й

[©] Кривобок В.Ю., 2016

Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини

промислової продукції: з 1990 р. розрив на користь останньої збільшився у п'ять разів. В економіці України існує тенденція неповної завантаженості виробничих потужностей, дуже низького рівня життя населення, структурних диспропорцій. В цих умовах економічна циклічність має власні, відмінні від розвинутих ринкових економік риси. Таким чином, можна зробити висновок, що Україна має всі передумови для подолання економічної кризи та подальшого розвитку економіки: підвищення ВВП, подолання інфляції, покращення якості життя людей та інші.

Ключові слова: криза, економічний цикл, депресія, пожвавлення, піднесення.

Економічна криза має вплив на всі сфери діяльності людини, тому питання щодо визначення її особливостей та шляхів подолання не втрачає своєї актуальності.

Вивчали причини, особливості та наслідки економічної кризи такі вчені як Дж. Мюллер, Т Коуен та інші.[2]

Кожне суспільство прагне до економічного зростання. Технічний прогрес, швидке збільшення виробничих потужностей та підвищення життєвого рівня є стратегічними напрямками динамічного розвитку економіки кожної країни. Проте довгострокове економічне зростання не завжди є рівномірним. Воно переривається періодами економічної нестабільності, коливаннями у темпах економічного зростання, структурі й ефективності відтворення. [6]

В сучасній економічній думці сформувався три протилежних підходи до причин і ролі циклів в економіці:

1) економічний цикл розглядають як відхилення від нормального стану рівноваги, тобто цикл виступає як аномалія економічного розвитку;

2) цикл трактується як загальна форма економічного прогресу, а економічна рівновага вважається не як норма, а навпаки, як відхилення від норми;

3) від ідеї закономірно-періодичного циклу відмовляються взагалі.[4]

Утвердження реальної незалежної держави неможливе без створення стабільної високоефективної національної економіки.

Натомість в Україні значно розширилась „тіньова” економіка, згортається виробнича і комерційна діяльність, посилилась корупція в державному апараті, зріс вплив капіталів з-за кордону.

Енерго- й матеріалоємність виробництва в 1,5 рази перевищує середньоєвропейський рівень. Тому Україна змушена закуповувати більше нафти й газу, а також вугілля, порівняно з західноєвропейськими країнами.

Вітчизняні товари неконкурентоспроможні як для самої України, так і для інших європейських держав. Для промисловості України характерна

її висока енергоємність, а отже, не маючи достатніх власних родовищ нафти й газу, вона залежить від держав - постачальників енергоресурсів. Ситуація ускладнилась особливо після того, як Україна стала платити за нафту й газ реальну ціну.

Негайних перетворень потребувало сільське господарство. Постійно скорочувався обсяг виробленої сільськогосподарської продукції – він складає близько 70 % від рівня 1991 р. Внаслідок неефективності сільське господарство стало одним з головних факторів розкручування інфляційної спіралі. Поглибилася диспропорція між цінами на сільськогосподарську й промислову продукцію: з 1990 р. розрив на користь останньої збільшився у п'ять разів. Отже, за роки незалежності Україна втратила економічного потенціалу майже в 2 рази більше, ніж за роки Другої світової війни.[5]

Дестабілізуючим чинником виступає політичне протистояння, небажання йти на певні компроміси.

За даними Держкомстату реальний ВВП України в 2015 році не мав приросту, інфляція склала 22,3%. За даними Мінфіну державний борг України значно виріс[1]

За даними Світового банку протягом 2015-2016 років. надходження інвестицій в основний капітал знизилося на 48,7%, надходження інвестицій у приватний бізнес знизилося на 25,6%, реальний експорт впав на 15,9%, у той час як зменшення внутрішнього попиту і корекція обмінного курсу зумовили різке скорочення імпорту (-36.6%)[5]. У 2016 році згідно з аналізом Світового банку стан економіки України різко погіршився через негативні умови торгівлі та перепрофілювання потоків капіталу.[6] За для подолання кризи і ринкової трансформації економіки треба спрямувати ринкові механізми та інститути до відновлення і розвитку національного виробництва на сучасній техніко-технологічній і організаційній основі, проведення радикальних структурних перетворень у галузевій і територіальній структурі господарства.

Українська економіка значною мірою залежить від зовнішнього попиту, і тому скорочення експорту уповільнює економічну активність. За підсумками I півріччя експорт скоротився на 6,5%. Експорт в цілому був підтриманий рекордним за останні чотири роки експортом зернових. Україні потрібно розвивати переробку продуктів сільського господарства і виходити з цією продукцією на зовнішні ринки.

Для економічної кризи в Україні характерні деякі особливості. Так, якщо тривалість фази падіння в західних країнах становить від 0,5 до 1,5 року, в Україні триває більше 5 років. Глибина падіння ВВП і промислового виробництва у країнах заходу навіть у повоєнні роки не перевищувала 10%, а в Україні вона становить більше 25%, а в окремих галузях – перевищує 50%. Особливість трансформаційної економіки незалежної

Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини

України полягає в тому, що вона увесь час розвивається в умовах недовиробництва, низького рівня доходів населення і високої інфляції [5]. В економіці України існує тенденція неповної завантаженості виробничих потужностей, дуже низького рівня життя населення, структурних диспропорцій. В цих умовах економічна циклічність має власні, відмінні від розвинутих ринкових економік риси. Низький рівень життя населення, а значить, і низький сукупний попит в країні, а також перевага сировинних галузей та галузей первинної обробки в структурі експорту України, високий рівень іноземних фінансових запозичень призводить до дуже великої залежності від зовнішньої економічної кон'юнктури, тому сучасна економічна криза призвела до такого великого спаду в Україні: структурні проблеми наклалися з циклічними, які, до того ж, проявились значно більшою мірою, ніж в розвинутих країнах.

Сучасна українська економіка перебуває у важкому стані, тому для покращення економічного стану необхідно провести низку заходів, таких як поширення широкомасштабної модернізації національної економіки, її структурної перебудови; застосування податкових стимулів інноваційної діяльності та нагромадження капіталу; боротьба з корупцією; радикальні зміни у практиці банківського кредитування; упорядкування відносин власності, забезпечення необхідної правової та політичної підтримки і надійного захисту прав приватної власності. Крім того потрібно створити ефективного власника приватизованих підприємств; завершення земельної реформи, ґрунтова перебудова на цій основі економічних та фінансово-кредитних відносин, створення на селі сучасної ринкової інфраструктури, технічне та технологічне оновлення АПК, виведення із кризового стану соціальної сфери; вироблення та реалізації нової енергетичної стратегії, повномасштабної державної програми енергозбереження; стимулювання розвитку малого підприємництва і розширення внутрішнього ринку; принципів корекцію доходів населення, спрямовану на зміцнення позицій середнього класу з одночасним скороченням частки населення, доходи яких нижчі за прожитковий мінімум; запровадження пенсійної і житлово-комунальної реформи, піднесення соціального статусу працівників медицини та освіти; стимулювання науково-технічного прогресу, створення системи ефективного захисту інтелектуальної власності. Крім того, необхідно забезпечити підтримку малого та середнього бізнесу та підтримку відчизняного виробника, підвищити рівень інвестицій у виробництво та знизити долю «тіньової» економіки.

Таким чином, можна зробити висновок, що Україна має всі передумови для подолання економічної кризи та подальшого розвитку економіки: підвищення ВВП, подолання інфляції, покращення якості життя людей та інші.

Література

1. Державна служба статистики України (<http://www.ukrstat.gov.ua/>).
2. Гальчинський А.С. Кризи і цикли світового розвитку. - К.: АДЕФ-Україна, 2009, - 391с.
3. Грабовський С. Глобальна криза і цикли її розвитку // С. Грабовський // Філософська думка. - 2010 №2. - с.88-96.
4. Гальчинський А.С. Основи кейнсіанської моделі регулювання економічного циклу. Питання теорії А.С. Гальчинський // Вісник Національного банку України. – 2015. - №1. - с.3-8.
5. Давидов А.Ю. «Большие циклы» американской экономики // США. Канада: экономика-политика-культура. / А.Ю. Давидов // США. Канада: экономика-политика-культура - 2010. - №2. - с. 3-18.
6. Мюллер Дж. Капитализм и неравенство. // Дж. Мюллер Foreign Affairs, № 2, 2014 год. © Council on Foreign Relations, Inc.

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Кривобок В.Ю., к. е. н., доцент

Харьковской государственной зооветеринарной академии.

Аннотация. В статье рассмотрены теоретические аспекты циклического развития экономики как необратимый процесс макроэкономической нестабильности, фазы и виды экономических циклов, а также регуляция государственной экономической системы. Также проведены исследования причин возникновения колебаний уровня социально-экономического развития и их значения для мировой экономики в целом.

Село требует создания собственника приватизированных предприятий, завершения земельной реформы, и основательного пересмотра экономических и финансовых отношений. Необходимо осуществить вывод из кризиса социально-экономической сферы, а также выработать и реализовать новую энергетическую стратегию, государственную полномасштабную программу энергосбережения и стимулирования малого бизнеса.

Экономический кризис влияет на все сферы деятельности человека, поэтому вопрос об особенностях и путях преодоления его не теряет своей актуальности. Каждое общество стремится к экономическому росту. Технический прогресс, быстрое увеличение производственных мощностей и увеличение прожиточного уровня являются стратегическим направлением развития экономики. Тем не менее долгосрочный экономический рост не всегда является равномерным. Он может прерываться периодами экономической нестабильности, колебаниями в темпах экономического роста.

Отечественные товары неконкурентоспособны как в Украины, так и в Европе. Для промышленности Украины характерно высокая энергоёмкость, таким образом, не имея залежей нефти и газа, она зависит от по-

Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини

ставщиків енергоресурсів. Ситуація ускладнилась після того, як Україна стала платити за нафту і газ по мировим цінам.

Немедлених преобразований потребує сільське господарство. Постійно зменшуються обсяги виробництва сільськогосподарської продукції - він становить приблизно 70% рівня 1991г. В результаті неефективності сільського господарства воно стало фактором розкручування інфляції. Углибилась диспропорція між цінами на сільськогосподарську і продукцію промисловості - з 1990г. розрив збільшився в 5 раз. В економіці України існує тенденція недогрузу виробничих потужностей, низького рівня життя населення, структурних диспропорцій. В цих умовах економічна циклічність має відмінні особливості.

Таким чином Україна має всі передумови для подолання економічного кризи і подальшого розвитку економіки, підвищення ВВП, подолання інфляції, покращення якості життя.

Ключові слова: криза, економічний цикл, депресія, оживлення, економічний ріст.

PECULIARITIES OF DEVELOPMENT OF ECONOMY IN UKRAINE

Kryvobok V.Yu., candidate of economical science, reader,
department of management, economy and marketing
Kharkiv state zooveterinary academy

Summary. The theoretical aspects of the cyclic development of the economy as an inevitable process of macroeconomic instability, phases and types of business cycles as well as the regulations by the state of an economic environment have been considered in the article. The researches of the reasons of emergence of fluctuations of social and economic development and their significance for the world economy as a whole, the analysis of the negative influence of fluctuations and the ways of its overcoming have also been given.

It is necessary to train effective owners of private enterprises in the village; to complete land reform, to perform thorough restructurization of the basis of economic, financial and credit relations, to develop rural modern market infrastructure, to carry out technical and technological renewal of agriculture, to develop and implement a new energy strategy, a full-scale state program of energy saving, to stimulate small business development.

The economic crisis impacts all scopes of human activities, therefore the issue related to its special aspects and surmounting approaches holds down its relevance. Every society strives for economic growth. Strategic directions for dynamic development of every country's economics constitute technical progress, rapid industrial capacity development and living standards improvement. However, long-term economic growth is not always uniform. It is being interrupted by periods of economic instability and oscillations of economic growth.

Domestic products are noncompetitive both for Ukraine and other European countries. High power consumption is typically occurring in the scope of Ukrainian industry, and thus Ukraine is reversible to energy supplying countries, because of absence of its own sufficient oil and gas deposits. The situation had become even more tangle especially after Ukraine has begun to pay the real price for oil and gas.

Immediate reforms have been required in the agricultural sector. Continuous reduction of the amount of produced agricultural commodities has occurred; it constitutes the share equal for about 70% from the amount produced in 1991. Resulting from the related inefficiency, the agricultural sector has become one of the overriding determinants for whipping up a spiral of the inflationary pressures. Disequilibrium occurring between the prices on agricultural and industrial products has aggravated: since 1990 the gap has quintupled in favor of the industrial products. In the economics of Ukraine there is a tendency for incomplete utilization of production capacity, extremely low living standards and structural maladjustments. Under these conditions, the economical cyclicity has its own traits different from the ones that are indicative for advanced market-driven economies. Thus, it is possible to conclude, that Ukraine has all the prerequisites required for the surmounting of the economic crisis and exercising the subsequent economic development, namely: increasing gross domestic product index, inflation overcoming, improving the quality of people's living and others.

Key words: crisis, business cycle, depression, revival, liftin.
